

รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์

แบบนวัตกรรมวัฒนธรรม

MANAGEMENT MODEL FOR ETHNIC DIVERSE COMMUNITIES THROUGH INNO-LIFE CULTURAL

สุธาสินี แสงมุกดา

Suthasinee Saengmookda

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University

Email : Lovely386_3@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 4 มีนาคม 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 7 เมษายน 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 8 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ แบบนวัตกรรมวัฒนธรรม 2. พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ แบบนวัตกรรมวัฒนธรรม และ 3. ประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรม เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ประชาชนในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 379 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้นำชุมชน และคนในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพื้นฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพชุมชนอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรียังคงมีความผสมผสานระหว่างวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านและการพัฒนาเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาติพันธุ์กระเหรี่ยงที่มีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตไปตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง แต่ยังคงมีความพยายามในเรื่องของการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยั่งยืน และคงอยู่กับชาติพันธุ์ของตนเอง 2. รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรมมี 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาชุมชน การวางแผน การดำเนินงาน และการ

ติดตามประเมินผล และ 3. ผลประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารจัดการชุมชน, ความหลากหลายทางชาติพันธุ์, นวัตกรรมวัฒนธรรม

ADSTRACT

The objectives of the research were 1. to study the conditions of ethnic diverse communities through Inno-Life cultural. 2. to develop management model. and 3. to assess and certify management model. It was a mixed-methods research. The sample group used in the quantitative research was 379 people in Suan Phueng District Ratchaburi Province and the sample group used in the qualitative research consisted of 10 community leaders and people in Suan Phueng District, Ratchaburi Province. The tools used are questionnaires, interviews, and formative assessments. Qualitative data were analyzed using content analysis and quantitative data were analyzed using basic statistics and exploratory factor analysis.

The research results found that: 1. The community conditions of Suan Phueng District, Ratchaburi Province still have a combination of the traditional way of life of the villagers and economic development from tourism. The majority of the population is ethnic Karen who have adjusted their way of life according to the changing social and economic conditions. However, they still try to conserve nature and local culture sustainably and remain with their own ethnicity. 2. The management model for ethnic diverse communities through Inno-Life cultural has 4 steps: community study, planning, implementation, and monitoring and evaluation. 3. The evaluation results of the appropriateness of the community management model are at the highest level and the feasibility of the community management model is at a high level.

Keywords: community management model, ethnic diversity, Inno-Life cultural

บทนำ

ประเทศไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมค่อนข้างมาก นอกจากประชากรไทยทั่วไปแล้วยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายกระจายอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ มีภาษา วัฒนธรรม และประเพณีที่แตกต่างกันไปจากชนกลุ่มใหญ่ กลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายเหล่านี้ส่วนใหญ่ผสมกลมกลืนภายใต้นโยบายบูรณาการของรัฐและมีฐานะเป็นพลเมืองของประเทศไทย (นภาพร อัคระรังษีกุล, 2562) แต่เป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสจะได้รับผลกระทบสูงกว่าคนกลุ่มอื่นจากการเปลี่ยนแปลง ทำให้ต้องประสบปัญหา

ในมิติต่าง ๆ ทั้งความมั่นคง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ท่ามกลางสถานการณ์โลก และประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิดเป็นความท้าทายในการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะภาวะวิกฤตทางภาษาและวัฒนธรรม แม้จะมีความพยายามอนุรักษ์ไว้ในระดับหนึ่ง

ปัญหาของการจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์สามารถอธิบายได้ในหลายแง่มุม คือ การจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ต้องพิจารณาถึงความแตกต่างในวัฒนธรรม ภาษา และความเชื่อของประชากร การเข้าใจและปรับตัวต่อวัฒนธรรมแต่ละแบบจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อป้องกันการเกิดความเข้าใจผิดพลาดหรือการขัดแย้งทางวัฒนธรรมที่อาจเกิดขึ้นในด้านความไม่เท่าเทียม คือ ปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจที่ทำให้กลุ่มคนบางกลุ่มมีสิทธิและโอกาสมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในชุมชน ซึ่งอาจทำให้เกิดความขัดแย้งและความไม่พอใจที่เข้ามาก่อให้เกิดปัญหาในชุมชน (ศุภย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), 2565)

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเรื่องความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก บางกลุ่มชาติพันธุ์อาจพบว่าการเข้าถึงทรัพยากรและบริการพื้นฐาน เช่น การศึกษา การบริการสุขภาพ หรือการติดต่อสื่อสารมีความยากลำบาก ซึ่งส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้นได้รับผลกระทบ และบางครั้งความหลากหลายทางชาติพันธุ์อาจสร้างความขัดแย้งหรือการแย่งชิงทรัพยากรระหว่างกลุ่ม ที่ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและการขาดความสงบสุขในชุมชน

จากกระแสความรับผิดชอบต่อสังคม วิถีชีวิต การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นกำลังได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวและมีแนวโน้มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและกระแสโลกาภิวัตน์มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมที่ดั้งเดิม ซึ่งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความสำคัญต่อสังคม เพราะทำให้เกิดความมั่นคง เกิดความเป็นระเบียบ ความสามัคคีในหมู่คณะ ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของคนในชุมชน (พันธุ์วดี จิระชัย, 2544) แต่ในสภาพปัจจุบันวัฒนธรรมไทยทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นได้ถูกแทรกซึมจากวัฒนธรรมต่างชาติ และมีอิทธิพลเหนือจิตใจของคนไทย โดยเฉพาะเยาวชนที่รับวัฒนธรรมตะวันตก โดยไม่ได้พิจารณาเลือกสรรว่าเหมาะสมสำหรับสังคมไทยหรือไม่ ซึ่งเห็นได้จากเรื่องการแต่งกาย การประพฤติปฏิบัติระหว่างเพศชาย และเพศหญิง ภาษา และการเคารพนับถือผู้ใหญ่และผู้มีพระคุณ เช่น บิดามารดา ครู อาจารย์ เป็นต้น การปล่อยให้วัฒนธรรมต่างชาติเข้ามามีอิทธิพลเหนือวัฒนธรรมไทย อาจจะมีผลเสียหลายร้ายแรง ยิ่งกว่าการยึดครองดินแดนประเทศหลายร้อยเท่า (ชาลี ถาวรานุรักษ์, 2534) ดังนั้น รัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัด โรงเรียน และประชาชน จำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณี

แนวคิดที่เกิดจากการนำคำว่า “นวัตกรรม” ผสมกับคำว่า “วิถีชีวิต” เป็นการนำผู้คนจากข้างนอกเข้าไปสัมผัสวิถีชีวิต เรียนรู้วัฒนธรรมความเป็นอยู่ อาหารการกิน และแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอชาติตระการ, 2567) ดังนั้น กระบวนการที่วัฒนธรรมของกลุ่มบุคคลหรือสังคมมีการเปลี่ยนแปลงตามเวลา ผ่านการสืบทอดและปรับปรุงขึ้นเอง โดยไม่จำเป็นต้องมี

การแก้ไขสายพันธุ์ทางชีววิทยา เรียกว่า นวัตกรรมวัฒนธรรม โดยนวัตกรรมวัฒนธรรมทำให้มนุษย์สามารถปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งส่งผลให้มีการเพิ่มขึ้นของความรู้ ความสามารถ และวัฒนธรรมใหม่ๆ กระบวนการนี้สามารถเกิดขึ้นผ่านการสื่อสาร การศึกษา และประสบการณ์ทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ นวัตกรรมวัฒนธรรมมีความสำคัญในการเข้าใจว่าทำไม วัฒนธรรมมีความหลากหลาย อดีตและปัจจุบันมีความแตกต่างกัน และวัฒนธรรมทำงานอย่างไรเมื่อเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในสังคมและโลก

การจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์เป็นกระบวนการที่ต้องพิจารณาถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการปรับตัว การสร้างพื้นที่และโอกาสที่เหมาะสมสำหรับทุกคนในชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะสนับสนุนการสร้างชุมชนที่เป็นระบบและยั่งยืน จึงเห็นได้ว่าการบริหารจัดการชุมชนแบบนวัตกรรมวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการพัฒนาชุมชนที่ยังคงรักษาประเพณี และวัฒนธรรมในทุกๆ ด้านของชีวิต ปัญหาที่น่าสนใจในงานวิจัยนี้อาจมีหลายประการ เช่น การปรับตัวของวัฒนธรรมในกระบวนการบริหาร ผลกระทบของเทคโนโลยีต่อวัฒนธรรม หรือแม้กระทั่งความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชนและผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยในชุมชน การศึกษาปัญหานี้ช่วยเสริมสร้างการเข้าใจถึงความสำคัญของการรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมในชุมชน การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม และการผนวกเข้ากับนวัตกรรมเพื่อให้การบริหารจัดการชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเทศไทยมีหลายชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ก็เป็นอีกแห่งหนึ่งที่มีชุมชนและชาติพันธุ์กะเหรี่ยงอาศัยอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก มีวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนกะเหรี่ยงที่ดำรงรักษาอยู่ มีวัด และสถานที่รวบรวมประวัติความเป็นมาของกลุ่มชนกะเหรี่ยงไว้ให้ศึกษา และเป็นชุมชนที่น่าสนใจ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลความรู้ในการบริหารจัดการชุมชน เป็นรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจชุมชนในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ซึ่งผลวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรมในจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรม
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรม
3. เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรม

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาทางงานวิจัย จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารจัดการชุมชน และสังเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการชุมชน แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การศึกษาชุมชน 2. การวางแผน 3. การดำเนินงาน และ 4. การติดตามประเมินผล และทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์และนวัตกรรมวัฒนธรรม จึงสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อนวัตกรรมวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 1. การเรียนรู้และเข้าใจ 2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม 3. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และ 4. การมีอิทธิพลของเทคโนโลยี

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างออกเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยประชากรในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้นำชุมชน คนในชุมชน รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี และกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำชุมชน คนในชุมชน รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 10 คน

ประชากรในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ประชาชนในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 27,721 คน (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2567) และกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 379 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครซี มอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการเก็บข้อมูลงานวิจัย คือ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตำบล คือ ตำบลสวนผึ้ง ตำบลตะนาวศรี ตำบลป่าหวาย และตำบลท่าเคย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรม เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือคือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบประเมินรูปแบบ โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี รายงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อค้นหารูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์
2. กำหนดนิยามปฏิบัติการของตัวแปรนำไปสู่แนวทางออกแบบเครื่องมือเป็นข้อคำถาม กำหนดเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดการวิจัย นำมาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ในการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชุมชน

4. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบกับข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ความหมาย ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในการกำหนดข้อความของแบบสอบถาม

5. นำแบบสอบถามที่ได้พัฒนาจากการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและการทดสอบความน่าเชื่อถือ ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบและร่างรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรม

6. นำร่างรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรมให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินด้วยแบบประเมินรูปแบบที่สร้างขึ้นเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบประเมินรูปแบบ โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี รายงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบเนื้อหาของแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบประเมินรูปแบบให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของการวิจัย

2. การสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ในการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชุมชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์

3. การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ลักษณะของแบบสอบถามประกอบไปด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ชาติพันธุ์ และศาสนา ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert, 1987 อ้างถึงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2560)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นอื่น ๆ และข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อความถามรายข้อ กับนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนด โดยผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาด้วยค่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้ให้ข้อมูล โดยใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีคุณลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยมีรายละเอียดดังนี้ วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ซึ่งข้อความถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้ ซึ่งผลการหาค่าอำนาจจำแนกของข้อความถามมีค่าระหว่าง 0.224-0.827 และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยวิธีของ ครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha, 1951 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2540) โดยค่าความเชื่อมั่นที่เหมาะสมควรจะอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ขึ้นไป ซึ่งผลค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับนี้มีค่าเท่ากับ 0.955

5. การสร้างแบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ แบบนวัตกรรมวัฒนธรรม โดยแบ่งประเด็นออกเป็น 2 ส่วน คือ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรมเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert, 1987 อ้างถึงใน ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ, 2560)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

จากการดำเนินการตามโครงการวิจัยดังกล่าว เน้นการศึกษาจากการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลไปถึงหัวหน้าหน่วยงานผู้นำชุมชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เพื่อแจ้งให้ทราบวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลกับผู้นำชุมชน ชาวบ้าน และผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. นำแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างไปสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารชุมชน ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นการสังเกตสภาพชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรม พฤติกรรมของคนในชุมชนในการอยู่ร่วมกัน สภาพความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตของคนในชุมชนอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยผู้วิจัยทำการบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์ประกอบกับการบันทึกภาพการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน

3. นำแบบสอบถามที่พัฒนาจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อค้นหารูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ไปเก็บข้อมูลจากชาวบ้านในพื้นที่ โดยการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และขอความช่วยเหลือในการเก็บแบบสอบถามจากผู้นำชุมชน หรือหัวหน้าหน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

4. นำแบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ที่ได้จากการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนว่าควรเป็นอย่างไร เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และสังเคราะห์ในภาพรวมตามกรอบที่กำหนดไว้ โดยนำข้อมูลมาจำแนกหรือแยกประเภทต่าง ๆ ซึ่งการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้โยงไปหาแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในแต่ละประเด็น และวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดที่เกี่ยวข้องประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสังเกต และสรุปผลด้วยการเขียนบรรยายเกี่ยวกับสภาพชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรม

ส่วนที่ 2 เป็นการใช่วิธีการเชิงปริมาณ เน้นการศึกษวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้เก็บรวบรวมจากประชาชนในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มีขั้นตอนการศึกษวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ค่าความถี่ของแต่ละคำตอบ คิดเป็นร้อยละ และตอนที่ 2 เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แบบสอบถาม มีการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรม

ส่วนที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรม ด้วยแบบประเมินรูปแบบด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยดำเนินการคำนวณหาค่าสถิติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน บรรยายคุณลักษณะของข้อมูลทั่วไป และผลการประเมินรูปแบบ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) จากการประเมินคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญและการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรม โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis : EFA) เพื่อจัดกลุ่มตัวแปรว่าตัวแปรนั้นอยู่กลุ่มหรือองค์ประกอบใด สถิติที่ใช้เพื่อศึกษาดู

ความสอดคล้องของข้อมูลเชิงประจักษ์และตัวแปรที่ได้จากการศึกษา คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ค่าดัชนี KMO ใช้วิเคราะห์เนื้อหาความเหมาะสมของข้อมูลเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบ และค่าสถิติทดสอบ Bartlett's Sphericity Test

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวิถีวัฒนธรรมพบว่า สภาพชุมชนอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ยังคงมีความผสมผสานระหว่างวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านและการพัฒนาเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาติพันธุ์กระเหรี่ยงที่มีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตไปตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง และอิทธิพลของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน ถึงแม้การเติบโตทางการท่องเที่ยวจะช่วยส่งเสริมรายได้ให้ชุมชน แต่ยังคงมีความพยายามในเรื่องของการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยั่งยืนและคงอยู่กับชาติพันธุ์ของตนเอง

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวิถีวัฒนธรรม พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวิถีวัฒนธรรม มี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาชุมชน (Studying the community) หมายถึง การเสาะแสวงหาข้อมูลต่างๆ ในชุมชน เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมือง การปกครอง และสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เพื่อทราบปัญหาและความต้องการของชุมชนที่แท้จริง เช่น ผู้ใหญ่บ้านในชุมชนไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงสำรวจความต้องการของชุมชนในการเพิ่มรายได้ให้คนในชุมชน โดยคนในชุมชนยังคงต้องการรักษาประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนไว้

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน (Planning) หมายถึง การให้ประชาชนร่วมตัดสินใจและกำหนดโครงการ เป็นการนำปัญหาที่ประชาชนตระหนัก และยอมรับว่าเป็นปัญหาของชุมชนมาร่วมกันหาสาเหตุ แนวทางแก้ไขและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจที่จะแก้ไขภายใต้ขีดความสามารถของประชาชนและการแสวงหาความช่วยเหลือจากภายนอก เช่น การวางแผนจัดตั้งตลาดโอ๊ะป่อยขึ้นเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน โดยได้รับความร่วมมือกับคนในชุมชนช่วยกันวางแผนและดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ในตลาดโดยได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8 ให้การสนับสนุนแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในตลาด

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงาน (Operation) หมายถึง การกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนและโครงการที่ได้ตกลงกันไว้ ซึ่งจะมีผู้ให้คำปรึกษาหารือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน และผู้ส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เช่น ผู้ใหญ่บ้านจะแบ่งหน้าที่ให้กับคนในชุมชนช่วยกันดูแลตลาดโอ๊ะป่อย ตั้งแต่การใส่บาตรพระล่องแพจากวัดป่าท่ามะขาม การดูแลสถานที่จอดรถจากโรงเรียนบ้านท่ามะขาม และยังมีเด็กๆ ในชุมชนที่ช่วยกันเก็บขยะในตลาดไปคัดแยกก่อนทิ้ง

ขั้นตอนที่ 4 การติดตามประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การติดตามดูแลการทำงานที่ประชาชนทำ เพื่อทราบผลความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคแล้วนำผล การปฏิบัติงาน ตามโครงการหรือกิจกรรมไปเผยแพร่เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบเพื่อหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาต่อไป เช่น ผู้ใหญ่บ้านจะเข้ามาดูแลและติดตามการดำเนินงานของตลาดตั้งแต่เริ่มเปิดตลาด และจะคอยประสานงานเพื่อกำกับติดตามในส่วนต่างๆ โดยการใช้วิทยุสื่อสารกับทุกฝ่ายที่ดูแลตลาดจนกระทั่งตลาดปิดในเวลาบ่าย

3. ผลการประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรม พบว่า ผลประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรม โดยภาพรวมทั้ง 4 ขั้นตอนอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมโดยภาพรวมทั้ง 4 ขั้นตอนอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาสภาพชุมชนอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่า ยังคงมีความผสมผสานระหว่างวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านและการพัฒนาเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาติพันธุ์กระเหรี่ยงที่มีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตไปตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง และอิทธิพลของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน ถึงแม้การเติบโตทางการท่องเที่ยวจะช่วยส่งเสริมรายได้ให้ชุมชน แต่ยังคงมีความพยายามในเรื่องของการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยั่งยืนและคงอยู่กับชาติพันธุ์ของตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นชาติพันธุ์กระเหรี่ยงต้องการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมแต่ยังคงต้องการรักษาวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ไว้ และประชาชนนอกพื้นที่ก็ยอมรับความหลากหลายทางชาติพันธุ์มากขึ้น สอดคล้องกับ ขวดี โกศล (2561) ที่ทำการวิจัย เรื่องการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ในเขตพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า ในการรวมตัวของประชาชนในท้องถิ่น ทำให้เกิดพลังของกิจกรรมทางด้านการเมืองในการต่อรอง ใช้พลังของการรวมตัวของชาติพันธุ์ขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ ของรัฐร่วมกับคนในท้องถิ่นในเชิงสร้างสรรค์ในทางเศรษฐกิจได้ต่อยอดที่มาจากทุนทางสังคมได้กำหนดขอบเขตนำพื้นที่ทางวัฒนธรรมมารวมกลุ่ม โดยมีเป้าหมายนำวัฒนธรรมมาเป็นแนวทางพัฒนาเป็นพื้นฐานต่อยอดในเรื่องของสังคมคือ การสร้างความเข้มแข็ง ความอบอุ่น สร้างความสามัคคีในชุมชน โดยใช้วัฒนธรรมหล่อหลอมเป็นการสร้างรายได้และสามารถยึดเป็นอาชีพหลักและเสริม ซึ่งนำวัฒนธรรมไปผนวกกับเรื่องเศรษฐกิจ สร้างให้เป็นเมืองของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีการวางแผนบริหารจัดการโดยอาศัย “วัฒนธรรมรากฐาน” ดังนั้น แนวทางในการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรม ควรเน้นวัฒนธรรมหรือประเพณีดั้งเดิมของชุมชน เช่น ประเพณีกินข้าวห่อ หรือการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชาติพันธุ์ เพราะนอกจากจะเป็นอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ไว้แล้วยังเป็น

การดึงจุดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเรียนรู้และเข้าใจชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สัจจา ไกรศรีรัตน์ (2555) ที่ศึกษาเรื่องวัฒนธรรม 8 ชาติพันธุ์จังหวัดราชบุรี ในบริบทของการท่องเที่ยวชาติพันธุ์จังหวัดราชบุรีในบริบทของการท่องเที่ยวพบว่า แนวทางการนำวัฒนธรรม 8 ชาติพันธุ์มาใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ควรมุ่งเน้นไปที่วัฒนธรรมหรือประเพณีที่ยังคงมีอยู่ในชุมชน เช่น งานประเพณีสงกรานต์ชาติพันธุ์ การใช้อาหารพื้นถิ่นหรืออาหารชาติพันธุ์เพื่อการท่องเที่ยว งานประเพณีตรุษจีน หรือการท่องเที่ยวสัมผัสวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงในงานประเพณีผูกแขนเรียกขวัญวันกินข้าวห่อ ประเพณีเหล่านี้อาจมีจุดเชื่อมต่อสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อ ความหมาย อารมณ์ ความรู้สึกที่สามารถส่งผ่านไปยังนักท่องเที่ยวเป้าหมายเพื่อใช้เป็นสิ่งดึงดูดใจให้มาเที่ยวชมในพื้นที่และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรมเหล่านั้นได้

2. จากผลการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรม พบว่าประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาชุมชน การวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนมีลักษณะคล้ายคลึงกับการบริหารแบบวงจรคุณภาพ (PDCA) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับ คทาเทพ พงศ์ทอง (2560) ที่ทำการวิจัยเรื่องตัวแบบการจัดการวัฒนธรรมของชุมชนบ้านหมากขาม และบ้านหมากม่วง ในเขตเทศบาลตำบลไทรบุรี ยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า ชุมชนมีแนวทางการจัดการวัฒนธรรมชุมชนสอดคล้องกับวงจร Deming อันสามารถปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมและปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทได้อย่างเหมาะสม แต่รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวัฒนธรรมมีขั้นตอนของการศึกษาชุมชนด้วย เนื่องจากว่าในชุมชนนั้นมีหลากหลายชาติพันธุ์หากไม่มีความเข้าใจในแต่ละชาติพันธุ์อาจทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการชุมชน สอดคล้องกับ เจริญ คำปิ่นใจ (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกันของประชาชนบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา หมู่บ้านเกษตรใหม่ ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่า ปัจจุบันมีประชาชนจากแหล่งอื่นย้ายถิ่นเข้ามาอยู่อาศัยในหมู่บ้านเกษตรใหม่เป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนต่างจังหวัดและกลุ่มชนเผ่าต่างๆ และชาวต่างชาติ จนนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมต่างๆ และวิถีชีวิตความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผลของการย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ในชุมชนเกษตรใหม่ ก่อให้เกิดการมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ดังนั้น ขั้นตอนการศึกษาชุมชนมีความจำเป็นในการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายของชาติพันธุ์ ควรต้องศึกษาและทำความเข้าใจวัฒนธรรมและประเพณีของแต่ละชาติพันธุ์ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแนวทางการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ต้องมีการกำหนดกฎเกณฑ์หรือระเบียบร่วมกันของชุมชน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ หรือความขัดแย้งของแต่ละชาติพันธุ์ และชาติพันธุ์ต่างๆ ในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สรรณัญญา กระสังข์, ทองพูน บุญประกอบ,

บุญมี สุขแสน, วิทยา วิเศษชาติ, ประจวบ สุขเมือง และนุญกลกิจ ทวีชาติ (2556) ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษาร้านโพธิ์สามัคคี หมู่ที่ 4 ตำบลพิมายเหนือ อำเภอปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนบ้านโพธิ์สามัคคี มี 3 รูปแบบ และรูปแบบที่ 3 คือ การจัดทำกฎกติกาหมู่บ้านหรือธรรมนูญชุมชน ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติที่คนในชุมชนต้องถือปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน โดยมีกฎกติกาครอบคลุมทุกมิติในชุมชนเป็นข้อปฏิบัติที่คนในชุมชนยินดีถือปฏิบัติร่วมกัน มีจำนวน 12 ข้อ ผลการดำเนินการ พบว่า คริวเรือนในชุมชนได้นำกฎกติกาเหล่านี้ไปใช้เป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ผลจากการดำเนินการวิจัยได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นดำเนินงานตามกระบวนการวิจัย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาข้อมูลชุมชน และนำข้อมูลมาสนับสนุนส่งเสริมกระบวนการในการบริหารจัดการชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนสืบไป

3. จากผลประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมเป็นรูปแบบที่มีขั้นตอนในการบริหารจัดการชุมชนที่สอดคล้องกับการบริหารของผู้นำชุมชนอยู่แล้ว ตั้งแต่ขั้นตอนแรก คือ การศึกษาชุมชน เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล จึงทำให้สามารถนำรูปแบบไปใช้ได้ โดยการปรับให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ซึ่งสอดคล้องกับอภิศา โขษิตวานิช (2560) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนตามแนวทางชุมชนเข้มแข็งและการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนตามแนวทางชุมชนเข้มแข็งและการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้ โดยการปรับให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละชุมชน

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัย คือ สภาพชุมชนอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มีความผสมผสานระหว่างวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านและการพัฒนาเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาติพันธุ์กระเหรี่ยงที่มีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตไปตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง และอิทธิพลของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน แต่ยังคงมีความพยายามในเรื่องของการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยั่งยืนและคงอยู่กับชาติพันธุ์ของตนเอง โดยมีรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน เริ่มจากขั้นตอนแรก คือ การศึกษาชุมชน (Studying the community) จากการสำรวจความต้องการของชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และดำเนินการต่อมาในขั้นตอนที่ 2 คือ การวางแผน (Planning) ซึ่งได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนช่วยกันวางแผนและดำเนินการ

กิจกรรมต่างๆ ทั้งจากหน่วยงานภายในชุมชนและจากหน่วยงานภายนอก หลังจากนั้นในขั้นตอนที่ 3 เป็นการดำเนินงาน (Operation) โดยจะแบ่งหน้าที่ให้กับคนในชุมชนช่วยกันทำตามแผนที่วางไว้ และขั้นตอนสุดท้าย คือ การติดตามประเมินผล (Evaluation) เพื่อทราบผลความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคแล้วนำผลการปฏิบัติงานตามโครงการหรือกิจกรรมไปเผยแพร่เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบเพื่อหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาต่อไป

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า สภาพชุมชนอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาติพันธุ์กระเหรี่ยงที่มีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตไปตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง ดังนั้น หน่วยงานของภาครัฐและเอกชนควรให้ความสำคัญและพยายามทำความเข้าใจกับการอยู่ร่วมกันบนความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ซึ่งปัจจุบันมีหลายชุมชนที่มีการอยู่ร่วมกันบนความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และองค์กรไม่ว่าภาครัฐและเอกชนต่างก็เริ่มมีการเข้ามาทำงานของคนในองค์กรที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมด้วย ดังนั้น การให้ความสำคัญและการสร้างความเข้าใจจึงเป็นสิ่งสำคัญในการอยู่ร่วมกันของคนบนความหลากหลายทางชาติพันธุ์

1.2 จากผลจากการวิจัยที่พบว่าการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบ นวัตกรรมวัฒนธรรม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาชุมชน การวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างการบริหารจัดการชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกันของประชาชนบนความหลากหลาย

ทางชาติพันธุ์ โดยนำรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่ได้จากผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแผนพัฒนาชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์

1.3 ผลจากการวิจัยที่พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวิวัฒนาการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้นำชุมชนสามารถนำรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนไปใช้ในการบริหารจัดการดูแลควบคุมความสงบสุขของชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ให้มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 องค์ความรู้จากการวิจัย คือ สภาพชุมชนมีหลายชาติพันธุ์ซึ่งปรับเปลี่ยนวิธีการดำรงชีวิตไปตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการสร้างชุมชนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยควรให้ความสำคัญกับการปรับตัวของชาติพันธุ์ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยเกี่ยวกับการสร้างชุมชนเข้มแข็งในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เพื่อเป็นแรงผลักดันในการอยู่ร่วมกันบนความหลากหลายทางชาติพันธุ์ที่ยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ

2.2 องค์ความรู้จากการวิจัย คือ รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แบบนวัตกรรมวิวัฒนาการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน โดยในขั้นตอนแรกคือการศึกษาชุมชน สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ได้ โดยควรให้ความสำคัญกับบริบทของแต่ละชาติพันธุ์ในชุมชน สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยเกี่ยวกับบริบทของแต่ละชาติพันธุ์ในชุมชน เช่น กะเหรี่ยง มอญ เพื่อการเข้าใจที่ลึกซึ้ง และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2567). *รายงานข้อมูลอำเภอสวนผึ้ง*. {ออนไลน์}. แหล่งที่มา: <https://3doctor.hss.moph.go.th>. [20 พฤษภาคม 2567].
- คทาเทพ พงศ์ทอง. (2560). *ตัวแบบการจัดการวัฒนธรรมของชุมชนบ้านหมากขาม และบ้านหมากม่วง ในเขตเทศบาลตำบลไทรบุรี ยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (พัฒนาสังคมและการจัดการสิ่งแวดล้อม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เจริญ คำปิ่นใจ. (2559). *การบริหารจัดการชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกันของประชาชนบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา หมู่บ้านเกษตรใหม่ ตำบลหนองหาร อำเภอรัตนวาปี จังหวัดเชียงใหม่*. สาขาวิชาการบริหารองค์การภาครัฐและเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ชวดี โกศล. (2561). การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ในเขตพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย. *Journal of Administrative and Management*. 6(2). 64-73.

- ชาลี ถาวรานุรักษ์. (2534). *สู่ทิศทางการบริหารงานวัฒนธรรม: ปัจจุบันและอนาคต*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2560). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: บิสซิเนส อาร์แอนด์ดี.
- นภาพร อัคระรังษีกุล. (2562). *ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย: อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลง*. งานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิตประจำปี 2562.
- พันธุ์วดี จิระชัย. (2544). *บทบาทในการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2540). *สถิติวิทยาทางการวิจัย*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (2565). *กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://ethnicity.sac.or.th/>. [20 พฤษภาคม 2567].
- สรธรรมญา กระสังข์, ทองพูน บุญประกอบ, บุญมี สุขแสน, วิทยา วิเศษชาติ, ประจวบ สุขเมือง และ นุกุลกิจ ทวีชาติ. (2556). *รูปแบบการบริหารจัดการชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษาบ้านโพธิ์สามัคคี หมู่ที่ 4 ตำบลพินายเหนือ อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ*. สถาบันพระปกเกล้า.
- สัจจา ไกรศรรัตน์. (2555). *วัฒนธรรม 8 ชาติพันธุ์จังหวัดราชบุรีในบริบทของการท่องเที่ยวชาติพันธุ์ จังหวัดราชบุรีในบริบทของการท่องเที่ยว*. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*. 8(2). 19-32.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอชาติตระการ. (2567). *ความเป็นมา OTOP นวัตวิถี*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://district.cdd.go.th/chattrakon>. [20 พฤษภาคม 2567].
- อภิชาติดา โฆษิตวานิช. (2560). *รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนตามแนวทางชุมชนเข้มแข็งและการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต*. ปริญญาโท กศ.ด. (การบริหารและบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การจัดการการศึกษา), กรุงเทพฯ.